

Når medisin blir litteratur

Abraham Verghese

The Covenant of Water

New York: Grove Press, 2023

725 s.

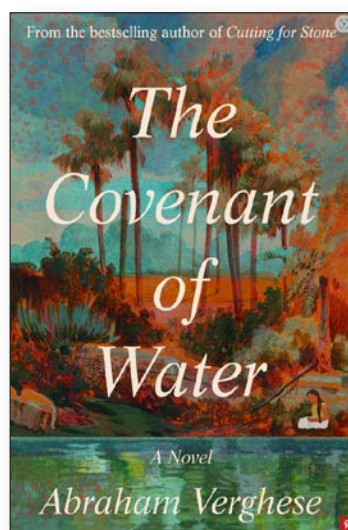
ISBN 978-0-8021-6217-5

Michael 2023; 20: 379–80.

Abraham Verghese (f. 1955) er infeksjonsmedisiner, professor ved Stanford University og en veletablert forfatter. Hans forrige roman, *Cutting for stone* som kom i 2009 og på norsk fikk tittelen *Alene sammen*, ble en internasjonal bestselger (1). Den tok utgangspunkt i Etiopia, der Verghese er født. Handlingen i årets bok foregår i India, der forfatteren fikk sin legeutdanning i Madras (nå Chennai) og har slektsrøtter i Kerala.

Dette er på alle måter en stor roman. Gjennom 725 sider, organisert i ti deler og 84 kapitler, følger vi tre generasjoner fra 1900 til 1977. Vi møter gode mennesker med vonde skjebner og til tider usannsynlige opplevelser. De tydeligste personene er kvinnene Big Ammachi, som åpner historien som 12 år gammel barnebrud, og hennes barnebarn Mariamma, som ender opp som familiens første lege, utdannet ved Vergheses egen alma mater, Madras Medical College i 1970-årene.

Slekten følges av en forbannelse (the Condition). I hver generasjon er det nemlig noen som drukner. Jakten på årsakene til denne skjebnen går gjennom boken som en detektivfortelling, med en etter hvert overraskende, men plausibel medisinsk forklaring.

To verdenskriger, det indiske kastesystemet, frigjøring fra det britiske imperiet, naturkatastrofer, kvinnefrigjøring, og utviklingen i samfunnet ellers – ikke minst i landsbyen Parambil – ligger som et teppe bak det som skjer med de mange personene vi møter. Boka byr på tro og tvil, glede og sorg, arv og miljø, kropp og sinn, fødsel og død – alt livet inneholder.

Her er et mangfold av bibelske og litterære referanser. Også i en indisk landsby er lesing veien mot en bedre framtid. «Reading is the door to knowledge. Knowledge combats poverty. Knowledge saves lives» (s. 297). Først og fremst dominerer de medisinske henvisningene. Sorg er for eksempel noe man lever med som «vision turned cloudy from a cataract, or the ache of an arthritic hip» (s. 181). Over 80 ulike sykdomstilstander og diagnoser er omtalt (2), mange svært detaljert. Lepra, betegnet som Hansen's disease, er blant de viktigste og Armauer Hansen (1841–1912) får tilbørlig oppmerksomhet.

To innvandrede leger, svenske Rune Orqvist og skotske Digby Kilgour, møtes som «comrades in arms» og viser oss en legerolle som nok hører fortiden til, men likevel har mye å lære oss i dag.

Vergheese har et fargerikt språk og er en god forteller. Ulike hendelser skrives sammen med kløkt, og selv om de mange tilfeldige sammentreff grenser til det urealistiske, gjør ikke det så mye. Dette er fiksjon, ikke sakprosa. Avslutningen er overraskende og dramatisk som en thriller. Boka har stoff ikke bare til én spillefilm, men til en hel tv-serie.

Det merkes at Vergheese er prodekan for utdanning ved Stanford. Det er knapt noe fag i medisinstudiet som ikke finner relevante eksempler til bruk i utdanningen. Boka er en stor leseopplevelse.

Litteratur

1. Frich JC. Skalpellen egg. *Tidsskrift for Den norske legeforening* 2009; 129: 2276–7. <https://doi.org/10.4045/tidsskr.09.1085>
2. Smith R. A great novel that teaches how to be a good doctor. *Lancet* 2023; 401: 1921–2. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(23\)01137-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(23)01137-6)

Boka utgis av Gyldendal oversatt av Guro Dimmen som Vannets pakt 27. oktober 2023.

*Magne Nylenna
magne@nylenna.no*

Magne Nylenna er professor emeritus i samfunnsmedisin ved Universitetet i Oslo og redaktør av Michael.